

ΡΧΗ τοῦ ἔργου ἡμῶν εἶνε ἡ ἐνίσχυσις τοῦ Καλοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Περιοδικὸν καθαρῶς καλλιτεχνικόν, πρώτην φορὰν παρ' ἡμῖν ἐκδίδεται· ἡ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ.

Ἀνομολογοῦμεν τὰς δυσχερεῖας τοῦ ἔργου· γνωρίζομεν ὅποσον τὸ περιβάλλον· ἀλλὰ φλέγει ἡμᾶς ὁ πόθος τῆς καλλιτεχνικῆς ἀναδιώσεως, ἡ ἐλπίς ἐνὸς μέλλοντος αἰθρίου καὶ ἀληθοῦς φιλοτέχνου.

Εἰς τὸ εὐρὺ στάδιον τῆς δημοσιότητος ἡ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ» θὰ φιλοδοξήσῃ νὰ βαστάσῃ ὑψηλὰ τὸ λάβαρον τῆς Τέχνης, τὸ συνυφασμένον ἀπὸ τοὺς ἀθανάτους, τοὺς ἀπαραμίλλους ἱστοὺς τῶσιν αἰώνων! Ἡ νεωτέρα Ἑλλάς, νῦν μόλις ἀναβλέπουσα πρὸς τοὺς εὐρεῖς πνευματικοὺς ὁρίζοντας, νῦν μόλις ἀνεγείρουσα

τὴν πλᾶκα, ὑφ' ἣν ἡ Τέχνη ὑπελάνθανεν ἀραχνώδης, εἶναι εὐμενῶς διατεθειμένη νὰ εἰσδεχθῇ τὴν λαμπρόνα τοῦ Καλοῦ, ἄνευ περιορισμῶν.

Τὴν εὐγενῇ, τὴν παρήγορον αὐτὴν τάσιν θὰ ὑποβοηθήσῃ ἡ «ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ». Τὸ Καλὸν θὰ ἐνσπερνισθῇ ὅπου δῆποτε καὶ ἂν τὸ εὖρη. Καὶ εἶνε καιρὸς πλέον, ἔπειτα ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν βίον ἐλεύθερον, νὰ περιθάψωμεν, ἐπανερχομένην δαιλῶς εἰς τὴν γενέτειραν, τὴν Τέχνην—τὸ κορυφῶμα τοῦ Πολιτισμοῦ.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ν. ΓΥΖΗΣ

Ἡ ἱστορία τῆς Τέχνης

Ν. ΓΥΖΗΣ

Ο Γύζης, τὸ ἀγλαΐσμα τοῦ καλλιτεχνικοῦ κόσμου, ἀπέθανε. Τὸν θάνατόν του θρηνοῦσιν οἱ ἀπανταχοῦ καλλιτέχναι, καὶ ἰδίως ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, τῶν ὁποίων ἦτο τὸ ὑπόδειγμα, ἰδίως ἡμεῖς τῶν ὁποίων ἦτο ἡ ἰδιαιτέρα δόξα ἐντὸς τοῦ ὠραίου ναοῦ τῆς Τέχνης.

Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ παρήγαγε τὸν Παρράσιον, τὸν Ζεῦξιν, τὸν Ἀπελλῆν καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ μέχρι τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Τεχνῶν ὅτε ὁ Θεοτοκόπουλος μόνος παρουσιάζεται ὡς καλλιτέχνης Γραικός ἐν Ἰσπανίᾳ, οὐδένα ἄλλον Ἕλληνα παρήγαγεν ὁ Ἑλληνισμὸς μέχρι τῆς σήμερον ἔχοντα τὸ καλλιτεχνικὸν τάλαντον τοῦ Γύζης.

N. ΓΥΖΗΣ.

Σπουδή

Καὶ ὁ Γύζης ὅστις διὰ τῆς τέχνης του ἔκαμε ν' ἀγαπᾶται ὀλίγον καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς παρὰ τοῖς ξένοις καὶ νὰ ἐκτιμᾶται, καὶ νὰ στηρίξη κάποιαν ἐλπίδας ὅτι κάτι παρέμεινεν ἐκ τοῦ ἀρχαίου πνεύματος εἰς τὰς ψυχὰς μίας, ἦτο συμπολίτης μου. Καὶ μολονότι τοῦτο διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Τέχνης δὲν ἔχει οὐδεμίαν σημασίαν, ἐν τούτοις ἡ ἔνδοξος φήμη του συνετέλεσεν ὥστε ἐκ τῆς μικρᾶς Τήνου πολλοὶ νέοι καθὼς καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς, ζηλοῦντες τὴν δάφνην, νὰ ἐπιδιοθοῦν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν. Ἀλλ' ἄρα γε ἐξ ὅλων αὐτῶν θὰ εὔρεθῃ ἐκεῖνος ὅστις θ' ἀντικαταστήσῃ τὸν ἀπερχόμενον τοῦ καλοῦ ἀρχιερέα; Ὡ πόσον φοβοῦμαι, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, ἂν ὄχι διὰ τὸ μέλλον. Καὶ τοῦτο διότι εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουν ζωγράφοι πολλοὶ καὶ καλοὶ, ἀλλὰ ζωγράφοι ποιηταὶ, ζωγράφοι δημιουργοὶ, οἱ ὁποῖοι νὰ ἔχουν κάτι τι αἰθέριον, ὡς ὁ ΒΕΕΤΗΟΝΕΝ ἐν τῇ μουσικῇ, εἶναι τόσον ὀλίγοι. Ὁ Γύζης ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων αὐτῶν. Ὁ ὀφθαλμὸς του εἰσέδυνεν εἰς τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἐνῶ τὸ πνεῦμά του ἀνήρχετο εἰς τὴν ψυχὴν ἐνὸς κόσμου αὔλου, ὅπως ἀποσπᾷ μίαν γενικὴν συγκίνησιν καὶ τὴν ἀναπαραστήσῃ διὰ τῆς γλώσσης τῶν χρωμάτων ἐπὶ τῆς ὀθόνης, ζωτανὴν καὶ πάλλουσαν, προκαλοῦσαν σκέψεις καὶ ρεμβασμούς. Καὶ τώρα ὅτε σημειῶ τὰς ὀλίγας αὐτὰς γραμμὰς, καὶ θρηνῶ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου μου φίλου, σκέπτομαι ὅτι εἶναι ἡ μεγαλειτέρα ὑπηρεσία ἣν προσέφερεν εἰς τὴν

Ἑλλάδα ὁλόκληρον τὸ ἐν Τήνῳ ἱερὸν ἱδρυμα τῆς Εὐαγγελιστρίας συντελέσαν εἰς τὴν δημιουργίαν ἐνὸς μεγάλου ταλάντου, μιᾶς δόξης, διὰ τῆς ἀρωγῆς του πρὸς τὸν Γύζην. Καὶ ἀφοῦ ὁ Γύζης ἐτίμησε τὸν τόπον μας, δὲν θὰ εἶναι ἄσκοπον ἴσως νὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ἱδρυματος τῆς Εὐαγγελιστρίας ἔργου του ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή: «*Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐγεννήθη ὁ διαπρέψας ἐν Εὐρώπῃ ζωγράφος Νικόλαος Γύζης*». Διότι, τὸ νὰ θρηνῶμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τοὺς κατὰ καιροὺς ἀπεθνήσκοντας πρωθυπουργοὺς καὶ ὑπουργοὺς καὶ καθηγητάς, εἶναι καλόν, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον διαδέχονται αὐτοὺς πλείστοι ἄλλοι καὶ τὸ κενὸν δὲν εἶναι τόσον ἐπαισθητὸν· ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ Γύζης ἀφίνει πράγματι κενὸν καὶ ὀφείλομεν εὐγνώμονες πρὸς τὸ Πνεῦμα καὶ τὴν Δύναμιν, νὰ σεβώμεθα καὶ γεραίρωμεν τοὺς ἀληθῶς μεγάλους, τοὺς ὄντως ἡλίους τοῦ τόπου μας.

Παρίσις, 1901.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΣΩΧΟΣ

ΓΑΜΟΣ

[ΔΙΗΓΗΜΑ]*

ΕΣΥ' ἀθήνατε νεκρέ, μὲ τὰ χέρια σου τὰ δοξασμένα ἀρραβωνιαστές τῆς Ἑλληνόπουλας, καὶ ἐγὼ μὲ τὰ θνητὰ μου χέρια, τὰ πῆρα μέσα ἀπ' τὴν ἀνεμοζάλη τῆς ζωῆς καὶ τὰ στεφάνωσα γιὰ μνημόσυνόν σου.

ΜΕΣΑ στὴν ἀνεμοζάλη τῆς ζωῆς, στὸ ἀγριοθόρρι τῆς ξενιτειᾶς, τὴ ξέχασε τὴν τρυφερὴ παιδοῦλα, τὴν ἀρραβωνιαστικὴν του, ποῦ μὴ μέρρα — τὸ θυμᾶται σὰν ὄνειρο — μέσα σὲ χαρμὶς, σὲ γέλοισιν τὸν ἀρραβωνιάσει ὁ γέρος ὁ παππᾶς.

Σ' τ' αὐτιά του ἀντιλαλοῦνε ἀδύνατα τώρα, ἡ εὐχαίς καὶ τὰ προφητικὰ τραγούδια ποῦ πρόλεγαν τὸν ἐρχομό του τὸν καλὸ.

Θαμπά, θαμπά, τὴ βλέπει καὶ τὴ ξανθὴ παι-

* Τὸν «Γάμον» ἐμπνευσθέντα ἐκ τῆς εἰκόνης τοῦ Ν. Γύζη «Ἀρραβῶνες τῶν παιδῶν» συνώδευσε ἡ διακεκριμένη διηγηματογράφος διὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῆς «Παναχολῆς».

Φίλε κ. Καλογερόπουλε,

Επέταξεν ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ τοῦ Γύζη ἐκεῖ, ὅπου τὴν περιμένουν αἱ ἀδελφαὶ ψυχὰς τῶν ἀθανάτων καλλιτεχνῶν τοῦ Περικλείου αἰῶνος.

Ὁρφάνος ὁ ἀγαπητὸς τῶν Φιλοτέχνων ἑμιλος, ὀρφανὸς ὅσοι τὸν θεώρουσιν καμάρων των

Μ' ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς στείλω τὸν ΓΑΜΟΝ διὰ μνημόσυνόν του, ἀφοῦ τὸν ἔγραψα πρῶτον αὐτόν, μετὰ τὸν κεραυνὸν ὁ ὁποῖος μ' ἐκεραύνωσε;

Ἐντρέπομαι ποῦ ἤργησα νὰ σᾶς ἀπαντήσω· ὁ Χάρος παρέλυσεν τὰ χέρια μου.

18 Ἰαν. 1901, Πόλις.

Εὐτυχεῖτε

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ